

פְּרִשֶׁת בְּהַר־בְּחֻקֵּי

לֵה' הָאָרֶץ
וּמְלוֹאָהּ

שם

משפחה

כתה

לחיות עם הזמן

שְׁעוּרִים יוֹמִיִּים
לְחִילֵי צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם

ישיבה ותלמוד תורה כפר חב"ד (ע"ר)

מיסודו של כ"ק אדמו"ר רבי יוסף יצחק זצוקל"ה זי"ע מליובאוויטש
ובנשיאותו של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ת"ד 22 כפר חב"ד 60840 | טלפקס: 03-9606878

פְּתִיחוֹת יְקָרִים,

הָעַם שֶׁלָּנוּ מְרַכֵּב מְשׁוּמְרֵי מִצְוֹת בְּמִדָּה כְּזוֹ וּבְמִדָּה אַחֶרֶת, מְחַסִּידִים וְלֹא מְחַסִּידִים, גְּבוּהִים וְנִמְוָכִים, שְׂמִנִּים וְרָזִים, אֲנָשִׁי כֶּפֶר וְאֲנָשִׁי עִיר, תּוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְתּוֹשְׁבֵי חוּץ-לָאָרֶץ וְעוֹד וְעוֹד.

יֵשׁ לָנוּ חֲבֵרִים נְחֻמָּדִים יוֹתֵר וְנְחֻמָּדִים פָּחוֹת, גִּ'נְגִ'ים וּשְׁחֻרְחָרִים, בִּישָׁנִים יוֹתֵר וּבִישָׁנִים פָּחוֹת, מְחַסִּידִים יוֹתֵר וּמְחַסִּידִים פָּחוֹת וְעוֹד וְעוֹד.

וּבֵין כָּל אֵלּוּ צְרִיכָה לְשׁוֹר אֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל.

כֵּן, זֶהוּ צוּוֵי הַתּוֹרָה, וְזֶהוּ הַמָּסָר הָעִקְרִי שֶׁל ל"ג בְּעֶמֶר. אֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל תִּשְׁמֹר עַל קִיּוּמָנוּ וְתִבְיֵא לָנוּ אֶת הַגְּאֻלָּה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ.

הָאֵם זֶה נִרְאָה לָכֶם אִפְשָׁרִי?

הָאֵם בְּכָלֵל יִתְכַּן שֶׁתִּשְׁוֹר אֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל בֵּין הַסּוּגִים הַשּׁוֹנִים כְּלִיכָף הַקִּיּוּמִים בָּעַם הַיְּהוּדִי?

אוֹלֵי בְּגִלֵּל זֶה הַקְּדִימוּ לל"ג בְּעֶמֶר אֶת יוֹם י"ד בְּאֵיִר. לְפֶסַח שְׁנִי' יֵשׁ מָסָר בְּרוּר מְאֹד – "אֵין דְּבַר אֲבוּדוֹ", אִם לֹא הִצְלַחְתָּ לְהַקְרִיב אֶת קֶרְבֶּן הַפֶּסַח בְּזִמְנוֹ, תִּסְפִּיק לְהַקְרִיב אוֹתוֹ בְּפֶסַח שְׁנִי'. תְּמִיד תּוּכַל לְהַשְׁלִים בְּהַזְדַּמְנוֹת שְׁנִיָּה דְּבַר טוֹב שֶׁהִחְמַצְתָּ.

כֹּף גַּם בְּעֵנֵינוּ אֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל. אִף פַּעַם לֹא מְאַחֵר מִדִּי, וְאִף פַּעַם לֹא יִהְיוּ הַהִבְדָּלִים בֵּין יְהוּדִים גְּדוּלִּים מִדִּי, בְּשִׁבִּיל לְאַחַד אוֹתָם עַל-יְדֵי אֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל.

אִם נִשְׁתַּדֵּל וְנִתְאַמֵּץ, תְּמִיד עוֹד נוּכָל לְחַבֵּר אֶת ה'פֶּזֶל', וּמִתּוֹךְ אֶהְבָּה וְכָבוֹד נִצְלִיחַ לְאַחַד בֵּין יְהוּדֵי לִיְהוּדִי.

שְׁבוּעַ טוֹב וּמְבָרֵךְ

הָרַב אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה כִּכְנִי

ח"י איר, ל"ג בעומר

• תרצ"ב •

יום קשורי התנאים של הרבנית שינא, בתו של כבוד קדשת אדמו"ר מוהרי"צ, עם בן-דודה הרב החסיד ר' מנחם-מענדל הכהן הורנשטיין, בן הרבנית חיה-מושקא, בת כבוד קדשת אדמו"ר המהר"ש. ביום קשורי התנאים אמר כבוד קדשת אדמו"ר מוהרי"צ מאמר חסידות דבור-המתחיל "שיר המעלות לדוד הנה מה טוב ומה נעים". (ספר המאמרים תרצ"ב ע' שנה)

• תש"ג •

בשנה זו נערכה לראשונה תהלוכת ל"ג בעומר ליד 770. (התקשרות גליון מב ע' 9)

• תש"י •

שנת תש"י הייתה הפעם הראשונה בה התועד הרבי כל"ג בעומר. ההתועדות נערכה בליל ל"ג בעומר, ובמהלכה דבר הרבי כמה שיחות בנוגע ל"שליחות" וההתקשרות לרבי. בסיום ההתועדות דבר הרבי אודות ה"ציון" של הרבי הרי"צ, ובין הדברים אמר שמשמע מגסח ה"מענה לשון" שבציון של צדיק נמצאים גם שאר הצדיקים, כולל רשב"י, ולכן - הציע הרבי - שכלם יסעו ביום ל"ג בעומר אל הציון. (תורת מנחם ח"א ע' 67)

• תשי"ג •

הפעם הראשונה בה השתתף הרבי בכנוס ילדים כל"ג בעומר אחר קבלת הנשיאות.

(תורת מנחם - התועדות ח"ח ע' 148)

• תשט"ז •

נערך לראשונה 'פאראד' בראש כל חוצות, בחזית 'בית חינו'. הייתה זו הפעם הראשונה ששדרת איסטמן פארקווי נסגרה לתנועה לכבוד המעמד, ושכונת קראון הייטס קשטה ועטרה כלה לכבוד המארג.

• תשכ"ג •

הרבי לא השתתף בתהלוכה עקב מחלקת שנתגלעה בין מארגני ה'פאראד'. רבים כתבו לרבי בתחנונים שישתתף בתהלוכה. הרבי הודיע שבשום אופן לא ישתתף, אך הבחיר שאי-השתתפותו אינה יכולה להתפרש בשום פנים כהתמלצת למעט בפעולות כל"ג בעומר.

• תשל"ג •

כבוד קדשת אדמו"ר נשיא דורנו לא יצא לתהלוכה, אף שחל ביום ראשון, בגלל מריבה שהייתה בין שנים מאנ"ש.

בשבת שלפני ל"ג בעומר (י"ז איר) נערכה במפתיע התועדות ובמהלכה הודיע הרבי באפן נחרץ שלא ישתתף ב'פאראד' שלמחרת. הרבי המשיך ואמר שהסבה להתועדות הפתאומית היא העבדה שלא ישתתף מחר בתהלוכה, והיות שפך – יאמר כעת את השיחה שיעד לילדים. (שיחות קודש תשל"ג ח"ב ע' 129).

● תשל"ו ●

ה"הנחות" שיצאו לאור באידיש מהתועדותיו של הרבי, החלו להופיע בקביעות.

● תשל"ו ●

התקיימה תהלוכת ל"ג בעומר בהשתתפות כבוד קדשת אדמו"ר נשיא דורנו, אף שלא חל אז ביום ראשון (זה היה יום שלישי), עקב הכרזתו של הרבי על שנה זו כ"שנת החנוכה".

בבקר מלאו השמים עבים קודרים, גשמים עזים ירדו בכל ניו-יורק, והיה חשש גדול שהגשם ישפש את מהלך ה'פאראד'. על אף מזג האוויר, התחילה התכנית ב"ברכת כהנים" רבתי, ולאחריה יצא הרבי אל הקהל. בארח-פלא לא ירד גשם כלל במשך כל ה'פאראד'. בכל ברוקלין ירד גשם מלבד שכונת קראון הייטס!

ארע גם דבר חסר תקדים: הרבי הפסיק את דבריו באמצע ענין, כדי לאפשר לרב העכט לתרגם את השיחה לאנגלית. בהמשך נודע הפלא, שבדיוק בזמן הפסקות אלו נתק הקשר ששדר את השיחה לארץ-הקדש, ועד שהרב העכט סים לתרגם, הצליחו לחדש את הקשר.

הרבי הוסיף עוד ששה פסוקים על הפסוקים שקבע בראש-חדש איר, ויחד נתפרסמו בתור "יב פסוקים ומאמרי חז"ל". (שיחות קודש תשל"ו ח"ב ע' 197)

● תשמ"מ ●

כבוד קדשת אדמו"ר נשיא דורנו אמר בעת התהלוכה שיחה בשפה הרוסית. (שיחות קודש תשמ"מ ח"ג ע' 14)

אחד המצגים היה שוחט שהשחז סכין על-מנת לשחט גדי, והפנה הרבי את ראשו הקדוש הצדה!

● תשמ"ג ●

כשיצא הרבי ל'פאראד', החל הזמר שהזמן לתהלוכה לשיר ולזמר משיריו. היה נכר שהשירה לא גורמת נחת רב לרבי, ובזמן ששרו, עין הרבי בחוברת שיצאה לכבוד ל"ג בעומר. אחרי מספר שירים, כשהרב העכט הכריז שכעת ישיר הזמר שיר נוסף, פנה אליו הרבי ואמר: "לא הגעתי לקונצרט כדי לשמע נגונים. אני יכול להכנס חזרה לחדרי, אין לי זמן. היום הוא ל"ג בעומר ואני צריך לנסע לאהל..."

● תשמ"ו ●

בהתועדות ל"ג בעומר שרו את הנגון "ווי וואנט משיח נאו" (אנו רוצים משיח עכשו) במשך כשעה וחצי! הרבי אמר אחר-כך שימנו ועד המסדר שיכריז "עד כאן הקפה א..." (תורת מנחם - התועדות תשמ"ו ח"ג ע' 353)

● תש"נ ●

הרבי חלק - באמצעות המדריכים והמדריכות - לאנשים, לנשים ולטף שהשתתפו בתהלוכת ל"ג

בעמר, מטבע מיוחד מכסף בתור "מזכרת" מ"תהלוכות ל"ג בעמר - תש"נ", שמצדו האחד צורת בית-הכנסת ובית-המדרש דליופאוויתש - 770, ומסביב המלים "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד * שנת הארבעים * שנת נסים", ומצדו השני - תמונת מדורת ל"ג בעמר, ומסביב המלים "ל"ג בעמר ה'תש"נ (בלשון-הקדש ובאנגלית), יום הלולא דרשב"י".

הכנת המטבעות - אחד-עשר אלף במספר! - בזמן כה קצר, היתה פרוכה במאמצים עצומים. הרבי אמר כי חלקת המטבעות נועדה "להזכיר ולעורר כל אחד ואחת להוסיף בנצול עניני העולם לתכליתם הראויה".

(תורת מנחם - התוועדות תש"נ ח"ג ע' 204)

● תנש"א ●

הרבי חלק בבית-הכנסת, מטבע מיוחדת - עליה מטבע מצד אחד: "ב"ה. תפארת שבתפארת ה'תנש"א, ותמונת בית אגדת-חסידים"ד - 770". ומצד שני: "און איך זאג לכתחלה אריבער, כבוד-קדשת אדמו"ר מוהר"ש נשמתו-עדן ב' איר תקצ"ד - י"ג תשרי תרמ"ג, שנת הצדי"ק, שנת אראנו נפלאות".

המטבע היתה מנחת בתוך שקית נילון מהדקת לפסת ניר שעליה הדפס "ל"ג בעמר ה'תנש"א". הרבי חלק כשמונת אלפים מטבעות. (אראנו נפלאות ע' 147)

כ"א איר

● תרס"ו ●

יום הולדת הרב החסיד ר' ישראל-אריה-ליב שניאורסאהן, אחיו הצעיר של הרבי, בעיר ניקולייב, ונקרא שמו בישראל "ישראל אריה ליב", כנראה על-שם דודו, אחי אמו, ר' ישראל-אריה-ליב הלוי (שנפטר בצעירותו), ואבי זקנו הרב הגאון רבי ישראל-ליב הלוי יאנובסקי, שכהן כראש הישיבה במושבה רומנובקה פלך חרסון [על-פי גרסא אחרת, הוא נולד בט"ז סיון תרס"ט].

הוא היה בעל כשרונות מפלאים, חריף ועמקן ובעל ראש גאוני. תקופה מסוימת שהה בלנינגרד והתחבב מאוד על כבוד-קדשת אדמו"ר מוהרי"צ, שהיה מקרבו, ואף היה אהוב על החסידים, שהיו סובבים אותו ומתנגחים אתו בדברי הלכה וחסידות. שאלות שונות הפנו אליו בנגלה ובנסתר.

(ימי חב"ד ע' 169)

אחד החסידים שבקר בביתו של אביו כבוד-קדשת הרב הגאון הרב החסיד ר' לוי-יצחק מספר: בקרתי בבית הרב בימי "תשעת הימים". ראיתי איך ישב לו אריה-ליב - שהיה אז נער צעיר - כל לילה מתשעת הימים וגמר מסכת. היו לו לנער כשרונות עצומים והיה חריף ועמקן מטבעו. באחד הלילות קרא לי הרבנית חנה להראות לי את כוח התמדתו של בנה אריה-ליב. היא נכנסה לחדרו וקראה בשמו, והנער אינו עונה, קראה לו פעם פעמים והוא אינו עונה. נגשה אליו ונענעה בשרוולו, וגם אז לא ענה; שקוע היה בלמודו, לא הרגיש ולא שמע. "הלוא תראה עד היכן שקדנותו של ליכל!" התפארה הרבנית בפני..

(שם ע' 195)

כבוד קדשת אדמו"ר מוהרי"צ עזוב את רוסטוב. שמונה וחצי שנים היתה העיר רוסטוב - בירת חב"ד (תרע"ו-תרפ"ד). (עפ"י אג"ק מוהרי"צ ח"י"ג ע' רפב)

בתחלת שנת תרפ"ד השתולל הטרור הקומוניסטי בכל עזו, במטרה לנתק את העם מתורה ומצוות. כבוד קדשת אדמו"ר מוהרי"צ שהתגורר אז בעיר רוסטוב, היה היחיד שהפריע להם בפעילותם ונלחם בהם ללא מורא ופחד, ונאלץ לעזוב את רוסטוב ולעבר לעיר לנינגרד (פטרבורג). בלנינגרד הגביר הרבי הרי"צ את פעילותו, פעילות שהביאה בעקבותיה את המאסר הידוע של שנת תרפ"ז. (ימי מלך ע' 172)

כ"ב איר

הדפסת התניא בפעם הראשונה (על ידי בני המחבר) בצירוף "אגרת הקדש" ו"קונטרס אחרון", ופעם הראשונה בציון שם המחבר, ובהוספת הסכמת בני המחבר (הוצאת שקלאוו). (ראה בלוח התיקון על התניא ע' קפט)

ספור חסידי

תור במרכז פריז

ספר הרב זלמן סודקביץ: כששהינו בפריז בשנת תש"ז, לאחר שיצאנו מרוסיה, שהיה גם הרמ"ש (הרבי) בעיר, כדי לקחת את אמו. לפני ל"ג בעומר אמרו החסידים: "צריך להשתדל שהרמ"ש יבוא להתועד איתנו". המשימה הטלה עלי ועל ר' שמואל בצלאל אלטהוויז. בבקרו של יום ל"ג בעומר פנינו לבית המלון בו שהה הרבי, והזמנו אותו לבוא להתועד עם אנ"ש אחרי תפלת מנחה.

אמר לנו הרמ"ש: זה עתה יצאו שליחי בית הכנסת של ה'פלציל' (בו התפלל הרבי בקביעות בהיותו בפריז), ומשתתפי 'חברה משניות' (שגם הרבי היה חבר בה), מארגנים סיום לכבוד ל"ג בעומר, לאחר תפלת מנחה, והבטחתי להם שאבוא לסיום. אם תסתדרו אתם, אלך להתועד עם אנ"ש.

כשהגענו ל'פלציל', והתקרבנו לבית הכנסת ראינו תור ארוך משתרך מהכניסה לבנין עד לקומה השנייה... כששאלנו: "מדוע אתם עומדים בתור?", השיבו לנו: "מה! אתם לא יודעים? הגאון מניו-יורק יערך עכשו את סיום המשניות. אי אפשר להכנס, בית הכנסת מלא!"...

הבנתי שבדרך הרגילה לא אוכל להכנס, ובדרך לא דרך השתחלתי פנימה... ראיתי שלחן ארוך, סביבו ישב צביר גדול, אף הרמ"ש עדין מתפלל שמונה-עשרה... כאשר נעמדתי ליד הכסא של הרבי, נגש אלי יהודי. שאלתי אותו: "איך יתכן שהרמ"ש עדין מתפלל?". היהודי הסה אותי: "כשהרב שניאורסון בא להתפלל פה (עוד לפני המלחמה), הוא התנה שלא יחכו לו בתזרת הש"ץ, אחרת לא יבוא להתפלל"...

רק לאחר הסיום, הצטרף אלינו הרבי להתועדות ל"ג בעומר נפלאה ומיוחדת, עד אור הבקר.

היום יום

יום ראשון • ט"ז אדר • ל"א לעומר

אֲדוֹנֵי אֲבֵי מוֹרֵי וְרַבֵּי [הַרְש"ב] כְּשֶׁהָיָה נוֹטֵל צִפְרָנְיוֹ, הָיָה מְעַרֵב עִמָּהֶם קֶסֶם קֶדֶם הַשְׂרָפָה.
אֲדוֹנֵי אֲבֵי זְקֵנֵי מוֹרֵי וְרַבֵּי [הַמַּהְר"ש] אָמַר לְהַחֲסִיד ר' אֲלִי' הוּא אֲבַעְלָעַר – אִישׁ פָּשׁוּט מֵצַד כְּשֶׁרוֹנוֹתָיו וִידֵיעוֹתָיו –
כְּשֶׁנִּכְנַס אֵלָיו לִיְחִידוֹת: אֲלִי' הוּא, אֲנִי מְקַנָּא בּוֹ. אֵתָּה נּוֹסֵעַ לִירִידִים, נִפְגָּשׁ עִם הַרְבֵּה אֲנָשִׁים, כְּאִשֶּׁר תּוֹךְ כְּדֵי הָעֵסֶק
מְשׁוֹחָחִים עִם הַזּוּלָת בְּעֵנֶיךָ יְהוּדִי, 'וואַרט' [=פֿתגם] מ"עֵין יַעֲקֹב", וּמַעֲוָרִים אוֹדוֹת לְמוֹד נִגְלָה וַחֲסִידוֹת – מִכֶּךָ
נוֹצֵרֶת שְׂמִיחָה לְמַעַלָּה. וְאֵת דְּמֵי ה'תּוֹנוֹךְ' מְשַׁלֵּם הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּכַנִּי חַיִּי וּמְזוֹנִי. וְכָל שֶׁהַשּׁוֹק גָּדוֹל יוֹתֵר, יוֹתֵר
עֲבוּדָה – כֵּךְ הַפְרָנְסָה גְּדוּלָּה.

שורת תניא

פרק מ"ח, המשך.

הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ הוּא דְכָתִיב בִּיהִי כִּי לֹא מַחֲשָׁבוֹתֵי מַחֲשָׁבוֹתֵיכֶם כּו',
הֲרִי מַחֲשָׁבוֹתוֹ וְדַעְתּוֹ שִׁידַע כָּל הַנִּבְרָאִים מִקֶּפֶת כָּל נִבְרָא וְנִבְרָא
וְעַד תַּחֲתִיתוֹ וְתוֹכוֹ וְתוֹךְ תוֹכוֹ הַכֹּל בְּפוּעַל מַמַּשׁ

"נִכְרַם מֵהַתְּשׁוּבוֹת שֶׁהֵנָּךְ יוֹדֵעַ אֶת הַחֲמֹר בְּצוּרָה מְקִיפָה" ... הַיֵּלֶד הִגִּישׁ אֶת הַמִּבְחָן
לְאֲבִיו בְּפָנִים מְאֻכָּזָבוֹת. "הֲרִי קִבְּלָתִי צִיּוֹן טוֹב, וְלָמָּה הַמְּלַמֵּד כָּתַב לִי שִׁידַעְתִּי אֶת
הַחֲמֹר רַק מִסְבִּיב? ... תִּרְגַּע, הַשֵּׁיב אֲבָא, כְּשֶׁאוֹמְרִים שְׂאֵתָה יוֹדֵעַ אֶת הַחֲמֹר בְּצוּרָה
"מְקִיפָה", לֹא מִתְכַּוְּנִים שִׁידַעְתָּ רַק מִסְבִּיב אוֹ בְּצוּרָה מְעֻרְפֶּלֶת, אֲלֹא – שִׁידַעְתָּ הַכֹּל; כָּל
הַחֲמֹר נִמְצָא בְּמוֹחָךְ, וְאֵתָּה מְקִיף אֶת כָּל פֶּלֶא עַל כָּל פְּרָטִיו!

אֲךָ גַּם כְּשֶׁאֵנּוּ מְבִינִים דְּבַר-מָה בְּצוּרָה "מְקִיפָה" – זֶה רַק בְּדִמְיוֹן, בְּמַחֲשָׁבָה שְׁלֵנוֹ.
הַ"שׁוֹר שֶׁנִּגַּח אֶת הַפֶּרָה" לֹא מִשְׁתַּלְּל לָנוּ בְּתוֹךְ הָרֹאשׁ, וְאֵינָנו מְסַגְּלִים לְתַפְסוֹ וְלִרְסֵנוּ
שָׁם... אֲךָ הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ הוּא, אֵין מַחֲשָׁבוֹתָיו כְּמַחֲשָׁבוֹתֵינוּ! כְּשֶׁהוּא "מְקִיף" אֶת כָּל
הַנִּבְרָאִים בִּידֵיעָתוֹ – הִרְהוּ נִמְצָא בְּפוּעַל בְּתוֹכָם, וְאֵין שׁוֹם דְּבַר נִמְצָא חֲלִילָה חוּצָה
הֵימָנוּ, "כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הֲלֹא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֲנִי מֵלֵא נָאֵם ה'".

אִם כֵּן, גַּם הָאוֹר שֶׁנִּקְרָא "מְקִיף" – מִפְּנֵי שֶׁהַעוֹלָם לֹא מְרַגֵּשׁ אוֹתוֹ – נִמְצָא בְּתוֹךְ
הָעוֹלָם וּבְתוֹךְ כָּל נִבְרָא.

פסוק לי פסוקה

בהר-בחוקותי כה, יח.

וְעַשִּׂיתֶם אֶת חֻקֹּתַי
וְאֶת מִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ
וְעַשִּׂיתֶם אִתָּם
וְיִשְׁבַּתֶּם עַל הָאָרֶץ
לְבַטֵּחַ:

וְיִשְׁבַּתֶּם עַל הָאָרֶץ
לְבַטֵּחַ – שְׁבַעֲוֵן שְׁמִטָּה
יִשְׂרָאֵל גּוֹלִים, שֶׁנִּמְאָר
"אֲזַ תִּרְצֶה הָאָרֶץ אֶת
שְׁבֹתוֹתֶיהָ" וְהִרְצָתָ
אֶת שְׁבֹתוֹתֶיהָ;
וְשִׁבְעִים שָׁנָה שֶׁל גְּלוּת
בְּכָל – כְּנֶגֶד שְׁבַעֲוֵן
שְׁמִטוֹת שְׁבַטְלוֹ הָיוּ.

המצוה היומית

הַמִּצְוָה הָרַל"ו – הַצּוּוֹי שֶׁנִּצְטַוֵּינוּ בְּדִין חֹבֵל בְּחִבְרוֹ, וְהוּא אָמְרוּ יִתְעַלָּה: "וְכִי יִרְיֵב אֲנָשִׁים וְהָכָה אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ"
(שְׁמוֹת כ"א, יח). וְאֵלּוֹ הֵם הַנִּקְרָאִים: דִּינֵי קְנִסוֹת. וְהוּא אָמְרוּ יִתְעַלָּה: "כְּאִשֶּׁר עָשָׂה כֵּן יַעֲשֶׂה לוֹ" (וַיִּקְרָא כד, יט) .

גאולה ומשיח

בְּשַׁעֲהַ שְׂאָדָם נִמְצָא בְּמָקוֹם יָשׁוּב, אֵינּוּ צָמָא כָּל-כֵּךְ לָמִים, אֲבָל כְּשֶׁהוּא נִמְצָא בְּמִדְבָּר, שְׂאֵין הַמֵּים מְצוּיִים שָׁם,
יִגְדֵּל צְמָאוֹנוֹ בְּיוֹתֵר. וְכֵךְ גַּם בְּזִמְנֵי הַגְּלוּת: בְּגִלְל רַבּוּי הַהַעֲלָמוֹת וְהַהֲסָתִים וְהַהֲגָבָרוֹת הַהִגְשָׁמָה, נַעֲשֶׂה תִקְוָה
הַתְּשׁוּקָה וְהַכְּסוּפִים לְאֵלְקוֹת, וְאָדָם מְרַגֵּשׁ גַּעְגּוּעִים עֲזִים לְאֵלְקוֹת וּלְדַרְכֵי הָעֲבוּדָה בְּעֲבוּדַת הַבּוֹרָא. ■ סֵפֶר הַמַּאמְרִים ת"ש.

היום יום

יום שני • י"ז אייר • ל"ב לעומר

אין אומרים צדקתך.

בקריאת שמע שיש אומרים בבקר – קדם התפלה – כדי לצאת חובת קריאת שמע בזמנה, גם כן כופלים ג' התבות נ"אני ה' אלקים", ומסימים בתבת "אמת". בקריאת שמע דתפלין דרבנן תם וּשְׁמוּשָׁא רַבָּא אין כּוּפְלִים, אַבְל אומרים "אמת". ל"ג בעומר שנת תר"ד – לערך – ספר ה"צמח צדק" תורת הבעל-שם-טוב: כתיב "כי תהיו אתם ארץ חפץ אמר ה' צבאות". כשם שהחכמים הגדולים ביותר לעולם לא ישיגו את אוצרות הטבע הגדולים שהשם יתברך הטביע בארץ, שהכל היה מן העפר, כך לא יכול אף אחד להשיג את האוצרות הגדולים שחבויים ביהודים, שהם ה'ארץ חפץ' של הקדוש-ברוך-הוא. וסיום הבעל-שם-טוב: רצוני להפיק מהיהודים שהם יתנו יכול שה'ארץ חפץ' של הקדוש-ברוך-הוא יכול לתת.

שורת תניא

פרק מ"ח, סיום.

**ידיעה זו היא חיות כל עובי בדור הארץ כולו והתהוותו מאין ליש
רק שלא היה מתהווה כמות שהוא עתה בעל גבול ותכלית. .
אם לא על ידי צמצומים רבים**

מדוע ידיעתו של הקדוש-ברוך-הוא נמצאת "בתוך" הנבראים? מסביר רבנו הזקן: כי זו בעצם החיות האלקית שלהם; היא זו שבוראת את הנבראים מאין ליש, ומחיה אותם לאחר שנבראו! וכלשון הרמב"ם: "הוא המדע והוא היודע והוא הידוע". אצל האדם, השכל שלו והוא עצמו – הריהם שני דברים שונים. אך הקדוש-ברוך-הוא, הידיעה והשכל שלו, והוא בעצמו המחיה את כל הנבראים – הם דבר אחד. כשם שהוא יודע את כל הנבראים, כך הוא עצמו נמצא בהם.

לסכום, יש אור אלקי מצמצם הנקרא "ממלא כל עלמין", ואור אלקי בלתי-מגבל, הנקרא "סובב כל עלמין". אך גם אור ה"סובב" נמצא בתוך הנבראים, רק שאינו מרגש בהם. כדי שיכרא עולם מגבל בצורתו עתה ולא יתבטל – מצמצם הקדוש-ברוך-הוא את האור הבלתי-מגבל, ומחיה את העולם באמצעות האור המצמצם, "ממלא כל עלמין".

פסיק לי פסוקך

בהר-בחוקותי כה, יט.

**ונתנה הארץ פריה
ואכלתם לשבע
וישבתם לבטח
עליה:**

ונתנה הארץ וגו'
וישבתם לבטח עליה –
שלא תדאגו משנת
בצרת. ואכלתם לשבע
– אף בתוך המעים
תהא בו ברכה.

המצוה היומית

המצוה הרל"ו – הצווי שנצטוינו בדין חובל בחברו, והוא אמרו יתעלה: "וכי יריבן אנשים והכה איש את רעהו" (שמות כא, יח). ואלו הם הנקראים: דיני קנסות. . והוא אמרו יתעלה: "כאשר עשה כן יעשה לו" (ויקרא כד, יט). .

גאולה ומשיח

רבי שמעון זקף ידיו ובכה ואמר: אוי לו למי שיזדמן באותו זמן ואשרי חלקו של מי שיזדמן וימצא באותו זמן (בזמן הגאולה). אוי למי שיזדמן באותו זמן – שכאשר יבוא הקדוש-ברוך-הוא לפקד את האילה, יביט מי הם הנמצאים עמה, בכל המעשים של כל אחד ואחד, ולא ימצא צדיק, שנאמר "ואביט ואין עזר", וכמה צרות על צרות לישראל. אשרי מי שיזדמן באותו זמן – כיון שמי שיתקיים באותו זמן באמונה, יזכה לאותה הארה של שמחת המלך. ■ תרגום מהזוהר, שמות ז, ב.

היום יום

יום שלישי • י"ח איר, יום ההלולא דרשב"י • ל"ג לעומר

אצל אדמו"ר האמצעי היה לג בעומר מיום טוב המצינים [=חגים חשובים]. היו יוצאים לשדה, הרבי לא היה נוטל ידיו אך היה אומר 'לחיים' על 'משקה' – דבר שמטעמי בריאות היה אסור עליו. היו רואים אז הרבה מופתים. רב המופתים היו בנוגע לילדים, וכל השנה יחלו וצפו ללג בעומר.

שורת תניא

פרק מ"ט.

כמו שהקדוש ברוך הוא כביכול הניח וסילק לצד אחד דרך משל את אורו הגדול... בשביל אהבת האדם התחתון להעלותו לה'. . על אחת כמה וכמה... ראוי לאדם גם כן להניח ולעזוב כל אשר לו מנפש ועד בשר... בשביל לדבקה בו יתברך

לאחרי ההסבר הארוך, איזה צמצום עצום עשה הקדוש ברוך הוא כדי לברא את העולם – הוא לקח את אורו הבלתי-מגבל, העלים והסתיר אותו, הכל בשביל שיוכל להברא אדם שיעבד את ה'! – מגיע רבנו הזקן למסקנה הבלתי-נמנעת:

כך ממש, "כמים הפנים לפנים", ראוי לאדם, ועוד בכפל כפלים והרבה יותר מכך – להפקיר ולעזוב את כל אשר לו בשביל להדבק בקדוש ברוך הוא ולעבדו בחפץ לב! הקדוש ברוך הוא הרי מוכן "לצמצם" את עצמו – בשבילך, אם כן, גם אתה יכול לוותר ו"לצמצם" בגשמיות שלך, בשביל הקדוש ברוך הוא!

פסק לי פסוקה

בהר-בחוקותי כה, לה.

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך:

והחזקת בו – אל תניחהו שירד ויפל ויהיה קשה להקימו, אלא תזקהו משעת מטת היד. למה זה דומה, למשאווי שעל החמור, עודהו על החמור אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ חמשה אין מעמידין אותו. גר ותושב – אף אם הוא גר או תושב. ואיזהו תושב, כל שקבל עליו שלא לעבד עבודה זרה, ואוכל נבלות.

המצוה היומית

המצוה הרמ"ה – הצווי שנצטוינו בדין מקח וממכר, כלומר: הדרכים שבהן מתקיים המקח והממכר בין המוכרים והקונים, וכבר למדו על אפן (קנין) זה ממה שאמר יתעלה: "וכי תמכרו ממכר לעמיתך וגו'" (ויקרא כה, יד), אמרו (בבא מציעא מז): "דבר הנקנה מיד ליד, כלומר המשיכה".

גאולה ומשיח

בנוגע לענין הגאולה ישנה סגולה מיוחדת בספרו של רבי שמעון בר-יוחאי: "בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר... יפקון ביה מן גלותא ברחמים" [=בחבור הזה שלך, שזה ספר הזהר, יצאו מן הגלות ברחמים]... ובפרט לאחר שכבר נתגלו הענינים של פנימיות התורה ("חבורא דילך") – החל מזמן האריז"ל, שאמר ש"דוקא בדורות אלו האחרונים מתר ומצוה לגלות זאת החכמה". עד לזמנו של הבעל שם טוב, שעל ידו התחילה חכמה זו להתגלות ולהתפשט באפן של הרחבה – בהתאם לדבריו של מלך המשיח (כמענה על שאלתו של הבעל שם טוב "אימתי אתי מר") "לכשיפוצו מעינותיך חוצה". ובמיוחד לאחר התגלות תורת חסידות חב"ד, אשר על-ידיה באים הענינים של פנימיות התורה באפן של הבנה והשגה. ■ משיחת ל"ג בעומר ה'תשמ"ח.

היום יום

יום רביעי • י"ט אדר • ל"ד לעומר

חסידות היא הבנה אלקית, ההבנה המראה לאדם עד כמה הוא קטן, ולא יזוז גדלות הוא יכול לרומם את עצמו.

שורת תניא

פרק מ"ט, המשר.

אהבת עולם אהבתנו ה' אלהינו. כלומר שהניח כל צבא מעלה הקדושים והשרה שכינתו עלינו. . ובנו בחרת מכל עם ולשון הוא הגוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם

מה הקשר בין ברכות קריאת שמע – לתכן של קריאת שמע? מדוע תקנו דוקא ברכות אלו – כהקדמה לקריאת שמע?

מסביר רבנו הזקן: המטרה בקריאת שמע היא להגיע ל"ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" – שהאדם יהיה מוכן לותר על כל אשר לו, בשביל אהבת ה'. כיצד מגיעים לכך? על ידי התבוננות בגדל מעלתם ועבודתם של המלאכים הקדושים. בברכה הראשונה, ואחר כך, בברכה השנייה, אומרים: ובכל זאת, "אהבת עולם – אהבתנו", הקדוש ברוך הוא עזב את כל צבא השמים – והשרה שכינתו דוקא עלינו!

זאת ועוד: הקדוש ברוך הוא לא בחר רק בנשמת היהודי, אלא גם בגופו! הרי אין כל דמיון בין נשמת היהודי הקדושה – ובין נפש הגוי הטמאה, וכלל לא צריך "לבחר" ביניהן. דוקא בגוף של היהודי, שמבחינה חמרית – לא נכר הבדל בינו לבין הגוי, בכל זאת, בו בחר ה' בבחירתו החפשית!

המצוה היומית

המצוה הרמ"ה – הצווי שנצטוונו בדין מקח וממכר, כלומר: הדרכים שבהן מתקנים המקח והממכר בין המוכרים והקונים, וכבר למדו על אפן (קניין) זה ממה שאמר יתעלה: "וכי תמכרו ממכר לעמיתך וגו'" (ויקרא כה, יד), אמרו (בבא מציעא מז): "דבר הנקנה מיד ליד, כלומר המשיכה".

גאולה ומשיח

במלה "גאולה" רואים אנו דבר פלא: המלה "גאולה" בנויה מאותן אותיות של המלה "גולה" (גלות) אלא בתוספת אל"ף!...

ולכאורה אינו מובן: גאולה היא ההפך הגמור מגלות. ואם כן, היתכן ש(תבנת) גאולה כוללת בתוכה את תבנת "גולה" (גלות), ויתרה מזו: גאולה מרכבת (ונעשית) דוקא מ(תבנת) גולה, עד שרוב האותיות של "גאולה" הן בעצם "גולה", וההוספה היא רק אות אל"ף יחידה; וגם ראש התבנה (של גאולה) נשאר הגימ"ל של "גולה"?

ויש לומר הבאור בזה: גאולה אין פרושה, שעל ידי היציאה מגלות מזניחים את החיים, הפעולות והעולם שהיו (קדם) בגלות. אדרבה, גאולה פרושה, שהמציאות שהיתה לפני זה משעבדת בגלות נעשית (לא בטלה חסד ושלום, אלא) משתחררת. ■ משיחת שבת פרשת אחרי-קדושים, י"ג באייר ה'תש"א; התוועדות תנש"א כרך ג, עמ' 177-179 - תרגום מיידיש.

פסק לי פסוקה

בהר-בחוקותי כה, מב.

פי עבדי הם
אשר הוצאתי אתם
מארץ מצרים
לא ימכרו ממכרת
עבד:

פי עבדי הם – שטרי
קדם. לא ימכרו
ממכרת עבד –
בהכרזה "כאן יש
עבד למכור", ולא
יעמידנו על אכף-
הלך.

היום יום

יום חמישי • כ' אדר • ל"ה לעומר

'אין כלפי מי להתנער מאחריות'. צריך להתנגע, בסבלנות וקרוב הדעת אפשר, בעזרת השם יתברך, לסדר הכל. בבטול הזולת והגבהת עצמו מפסידים, חלילה, הכל.

שורת תניא

פרק מ"ט, סיום.

לזה אמר והיו הדברים האלה כו' על לבבך ודברת בם כו' . .
ומכל מקום לא יצא ידי חובתו בהרהור ועיון לבדו עד שיוציא בשפתיו כדי
להמשיך אור אין סוף ברוך הוא למטה . . וזהו תכלית פונת האדם
לאחר שהאדם מתבונן בברכות קריאת שמע בגדל אהבת ה' לעם ישראל –
"אהבת עולם אהבתנו וכו' וכנו בחרת" – הריהו מגיע לאהבת ה' עצומה ולוהטת;
הוא מוכן לעזוב כל אשר לו כדי להדבק בקדוש ברוך הוא – כיצד עושים זאת?
לכן אנו ממשיכים ואומרים: רצונך להדבק בה' – זו הדרך "והיו הדברים האלה
כו' על לבבך ודברת בם", למד תורה במחשבתך, שכתב תשיג דבקות בה'.
אך בכך אין די, כי המטרה היא לעשות לקדוש ברוך הוא דירה בתחתונים,
להמשיך את אורו יתברך בגוף ובדברים הגשמיים שבעולם הזה; לכן עליך להוציא
את דברי התורה בדבור בפה הגשמי, ואז אתה ממשיך את האור האלקי גם בגוף
ובעולם.

פסק לי פסוקה

בהר-בחוקותי כו"ב.

והתהלכתי בתוכם
והייתי לכם
לאלהים ואתם
תהיו לי לעם:
והתהלכתי בתוכם –
אטיל עמכם בגן עדן
כאחד מכם, ולא תהיו
מזדעזעים ממני. יכול
לא תיראו ממני;
תלמוד לומר "והייתי
לכם לאלהים".

המצוה היומית

המצוה הרמ"ה – הצווי שנצטוונו בדין מקח וממכר, כלומר: הדרכים שבהן מתקים המקח והממכר בין המוכרים
והקונים, וכבר למדו על אפן (קנין) זה ממה שאמר יתעלה: "וכי תמכרו ממכר לעמיתך וגו'" (ויקרא כה, יד), אמרו (בבא
מציעא מז): "דבר הנקנה מיד ליד, כלומר המשיכה". וכבר נתברר, שדבר תורה מעות קונות, ואין המשיכה במטלטלין
אלא תקנת חכמים: וכן המסירה וההגבהה. ובפרוש אמרו (שם צט): בדרך שתקנו משיכה בלוקחין כך תקנו משיכה
בשומרין (שה' משיכה" לרשותן מטילה עליהן חיובי השומרים) . .

גאולה ומשיח

ל"ג בעמר הוא היום שבו פסקו למות תלמידי רבי עקיבא, שלא נהגו כבוד זה בזה, ונשארו התלמידים שנהגו
כבוד זה בזה, על-פי הוראת רבי עקיבא רבם, ש"ואהבת לרעך כמוך" "זה כלל גדול בתורה" . . .
ידוע שסבת הגלות היא ההנהגה ההפכית מאהבת ישראל, וכדי לבטל את סבת הגלות יש להוסיף ולהרבות
באהבת ישראל, וממילא מתבטלת הגלות.

■ ל"ג בעומר תנש"א; התוועדות תנש"א כרך ג, עמ' 213.

היום יום

יום ששי • כ"א אדר • ל"ו לעומר

על כל אחד ואחד לדעת, כי הוא יתברך בהשגחתו הפרטית נותן לכל אדם האפשרות להביא רצון העליון יתברך מן הכוח אל הפעל, בקיום המצוות ובחזוק היהדות ותורתנו הקדושה בכל עת ובכל מקום שהוא, ואין הדבר תלוי אלא בעבודתו.

שורת תניא

פרק נ.

יש עוד בחינת אהבה העולה על כולנה . . כרשפי אש שלחבת עזה העולה למעלה וליפרד מהפתילה והעצים . . ומזה באה לידי צמאון . . ואחר כך לבחינת חולת אהבה ואחר כך באה לידי כלות הנפש ממש

נוסף לכל המדרגות באהבת ה' שמנינו עד כה – מפני שה' הוא חיינו, מצד התבוננות בגדלות ה' ועוד – יש עוד סוג אהבה הנעלה מכלן: בכל שאר הבחינות האדם רוצה להדבק בקדוש ברוך הוא כפי שהוא במציאותו, על ידי קיום התורה והמצוות. אך ישנה אהבה שהיא ממש "כרשפי אש" – כפי שהאש רוצה להפרד מהפתילה והעצים, כך האדם בא לאהבה כה עזה, שהוא רוצה להפרד מהגוף לגמרי. הוא מגיע אפוא ל"כלות הנפש", נפשו תפצה להפרד מהגוף מרב תשוקה לאלקות.

זו היתה עבודת הלויים בבית המקדש: על ידי שירתם בקול רנה הם עוררו אהבה לאלקות, בה מרגיש האדם "רצוא" – שנפשו כביכול "רצה" מרב תשוקתה לקדוש ברוך הוא.

פסק לי פסוקה

בהר-בחוקותי כזיב.

והעריך הפהן אתה
בין טוב ובין רע
כערך הפהן פן
יהיה:
כערך הפהן פן
יהיה – לשאר כל אדם
הבא לקנותה מיד
הקדש.

המצוה היומית

המצוה הרמ"ה – הצווי שצטוינו בדין מקח וממכר, כלומר: הדרכים שבהן מתקים המקח והממכר בין המוכרים והקונים, וכבר למדו על אפן (קנין) זה ממה שאמר יתעלה: "וכי תמכרו ממכר לעמיתך וגו'" (ויקרא כה, יד), אמרו (בבא מציעא מז): "דבר הנקנה מיד ליד, כלומר המשיכה". וכבר נתברר, שדבר תורה מעות קונות, ואין המשיכה במטלטלין אלא תקנת חכמים: וכן המסירה וההגבהה. ובפרוש אמרו (שם צט): בדרך שתקנו משיכה בלוקחין כך תקנו משיכה בשומרין (שה"משיכה" לרשותן מטילה עליהן חיובי השומרים) . .

גאולה ומשיח

"ונתנה הארץ יבולה" – לא בדרך שהיא עושה עכשו, אלא בדרך שעושה בימי אדם ראשון... שהארץ עתידה להיות נזרעת ועושה פרות בן יומה.

"ועץ השדה יתן פרי" – לא בדרך שהוא עושה עכשו אלא בדרך שעשתה בימי אדם הראשון... שבו ביום שהוא

נטוע, בו ביום עושה פרות. ■ ספרא פרשת בחוקותי פרשה א.

שְׁמִטָּה וַיּוֹבֵל בַּעֲבוּדַת הָאָדָם

א

בְּרֹאשִׁית פְּרָשַׁתְנוּ (פְּרָשַׁת בְּהַר) מְבִיאָה הַתּוֹרָה אֶת דִּינֵי מַצּוֹת שְׁמִטָּה וּמַצּוֹת יוֹבֵל. חֶלֶק מִדִּינִים אֵלּוּ הוּא, שְׁסָפִירַת הַשָּׁנִים עַל־פִּי הַתּוֹרָה מִתְבַּצֵּעַת בְּאִפְּן שֶׁל שְׁבַע שְׁמִטּוֹת שֶׁל שְׁבַע שָׁנִים כָּל אַחַת, וְהַשָּׁנָה הַחֲמִשִּׁים הִיא שְׁנַת הַיּוֹבֵל. אֶת הַשְׁמִטָּה הַבָּאָה שְׁלֹאֲחֵר הַיּוֹבֵל מִתְחִילִים לִסְפֹּר מִהַשָּׁנָה הַחֲמִשִּׁים וְאַחַת, וְלֹא בְּהִמְשָׁךְ לְשְׁמִטּוֹת הַקּוֹדְמוֹת, כִּי שְׁנַת הַיּוֹבֵל מִפְּרִידָה בִּינִיהֶם.

אך לְדִין זֶה יִשְׁנָה הַגְּבָלָה: הַפְּסוּק שָׁבוּ מִשְׁתַּמֶּשֶׁת הַתּוֹרָה בְּקֶשֶׁר לְשְׁנַת הַיּוֹבֵל הוּא "וַיִּקְרָאתֶם דְּרוֹר בְּאֶרֶץ לְכָל יִשְׂרָאֵל", שְׁמִשְׁמָעוֹתוֹ הִיא שְׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג רַק בְּזִמְנָן שְׁיִוָּשְׁבֵי הָאֶרֶץ דָּרִים בָּהּ. וְלָכֵן עִם תְּחִלַּת הַגְּלוּת הַתְּבַטֵּל הַיּוֹבֵל, וּכְדַבְּרֵי הַגְּמָרָא: "מִשְׁגָּלוֹ שֶׁבֶט רְאוּבֵן וְשֶׁבֶט גָּד וַחֲצֵי שֶׁבֶט מְנַשֶּׁה – בְּטָלוּ הַיּוֹבְלוֹת".

עִם כָּל זֶה אוֹמְרַת הַגְּמָרָא, שְׁבִזְמַן בֵּית שְׁנֵי עֲדִין קָדְשׁוֹ אֶת הַיּוֹבֵל וְסִפְרוֹ שָׁנִים לְפִי חֲשִׁבוֹנוֹ. דִּין "בְּטוּל הַיּוֹבֵל" הַתְּבַטָּא רַק בְּכֶךְ שְׁמַצּוֹת הַיּוֹבֵל כְּכֹר לֹא חָלָה עַל תּוֹשְׁבֵי הָאֶרֶץ – אֵךְ קְדוּשַׁת הַיּוֹבֵל הַתְּבַצֵּעַ כְּבְּרָאשׁוֹנָה, וְסִפִּירַת שָׁנֹת הַשְׁמִטָּה הַחֲלָה מִשְׁנַת הַחֲמִשִּׁים וְאַחַת וְלֹא מִשְׁנַת הַחֲמִשִּׁים.

רַק לְאַחֵר חֲרַבֵּן הַבֵּית (הַשָּׁנִי) בְּטָל הַיּוֹבֵל לְגַמְרִי, כּוֹלֵל קְדוּשַׁת הַיּוֹבֵל. מֵאִזְ הַשָּׁנִים נִסְפְּרוֹת מִדֵּי שְׁבַע שָׁנִים – שְׁמִטָּה, כְּשֶׁהַשְׁמִטָּה הַשְּׁמִינִית מִתְחִילָה בְּשְׁנַת הַחֲמִשִּׁים וְלֹא בְּשְׁנַת הַחֲמִשִּׁים וְאַחַת – עֶקֶב בְּטוּל הַיּוֹבֵל.

שְׁנוֵי הַדְּרָגוֹת זֶה בְּתִהְלִיף הַיּוֹבֵל הַכוֹלֵל שְׁלוֹשָׁה שְׁלָבִים, דּוֹרֵשׁ בְּאוֹר: מֵהוּ הַהִסְבֵּר לְשְׁנוּיִים אֵלּוּ?

גַּם צָרִיךְ לְהַבִּין:

הַהֲלָכָה הַמוֹפִיעָה בְּתִלְמוּד יְרוּשָׁלַּיִם אוֹמְרַת, שֶׁ"בְּזִמְנָן שְׁאִי אֶתָּה מְשַׁמֵּט יוֹבֵל אִי אֶתָּה מְשַׁמֵּט שְׁבִיעִית". כְּלוּמָר, שֶׁהַשְׁמִטָּה וְהַיּוֹבֵל תְּלוּיִים זֶה בְּזֶה, וּכְשֶׁאֵין יוֹבֵל אֵין גַּם שְׁמִטָּה. כִּיצַד אִם־כֵּן מְשִׁיכִים בְּיָמֵינוּ אֵלֶּה – שְׁבָהֶם אֵין יוֹבֵל – לְשִׁמּוֹר אֶת שְׁנַת הַשְׁמִטָּה?

כדי להבין זאת, יש להבין את ענינם של שמטה ויובל על-פי החסידות:

שמטה – ענינה בעבודת ה' הוא עבודת קבלת-על ובטול מסוג כזה שבו מרגיש האדם את מציאותו ובכל זאת הוא מתבטל ועובד את ה' – בטול היש. הדבר מתבטא בכך שמדי שנה חוזרת על עצמה השאלה "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית" וצריכה להיות התשובה "וצויתי את ברכתי". אות הוא שהעובד אינו בבטול משלם.

יובל – ענינו בעבודת ה' הוא עבודה מתוך חרות אמתית השייכת לעולם החרות, שבו מאיר האור האלקי בגלוי ואינו משאיר שום מציאות נפרדת ועצמאית שאינה בטלה אליו – בטול במציאות. בטול משלם זה המשחרר את האדם מכל הענינים המעלימים ומסתירים מתבטא בפסוק היובל "וקראתם דרור בארץ", בדגמת החרות שתהיה לעתיד-לבוא כאשר יקום היעוד "ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ".

זו הסבה לכך שהשמטה נוהגת בזמן הזה, ואלו מצות יובל בשלמותה היתה רק בזמן בית ראשון לפני שגלו השבטים. מכיון שלא נתן להגיע אל המדרגה האלקית הגבוהה שביובל, ללא האור האלקי הנעלה שהאיר בזמן בית ראשון.

אך בזמן בית שני היתה מדרגה אמצעית: האור הנעלה של בית ראשון כבר לא היה, אך היתה עדין השגה ממצעת בהכנת דרגת האלקות של היובל. לכן, למרות שמצות היובל כבר לא נהגה, עדין היו מקדשים את שנת היובל, ומונים את השמטות בחשבון היובל, משנת החמשים ואחת.

לאחר חרבן בית שני הסתלקה גם מדרגה זו, ולכן אז חדלו גם מלמנות את שנת היובל ומלקדשה. וכך נשאר המנהג הלכה למעשה עד ימינו אנו, שבהם אנו שרויים במצב של חשך וללא אור אלקי גבוה וללא השגה כלשהי באור זה.

אך את שנת השמטה אנו עדין מונים ומקיימים את מצוותיה, מאחר ושמטה ענינה קבלת על ובטול, ולעבודה זו גם אנו שייכים. ובפרט שעל-ידי עבודה זו אנו מגיעים לעצם הנפש, ובכך מתכוננים לגאולה שכתלק ממנה יחזר גם היובל במלואו ביחד עם האור הנעלה, במהרה בימינו ממש.

שְׁתֵּי תְּקוּפוֹת

א

למרות שפְּרָשַׁת בְּחֻקֹּתַי ידועה כ"פְּרָשַׁת התוכחה", היא פותחת דווקא בברכות ובהבטחת שפע רב לעם־יִשְׂרָאֵל באם ילכו בְּחֻקֹּת ה'. "אם בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ וְאֶת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם. וְנָתַתִּי גִשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וְנִתְּנָה הָאָרֶץ יְבוּלָה וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִיו . . וְאָכַלְתֶּם לֶחֶמְכֶם לְשֹׂבַע וַיִּשְׂבְּתֶם לְכֶטֶח בְּאֶרְצְכֶם. וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בְּאֶרֶץ.".

חלק גדול מיעודים אלו התקיים בזמן בית־המקדש, וחלק אחר טרם התקיים – ויתקיים רק לאחר בוא הגאֻלָּה וביאת המשיח. ההבטחה "וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִיו" למשל, תתקיים רק לאחר ביאת המשיח, כפי שדורשת הגמרא: "מניין שאף אילני־סרק עתידים להיות עושים פרות? תלמוד־לומר 'וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִיו'". עץ השדה סתם הוא אילן־סרק, וכאן מבטיח הקדוש־ברוך־הוא שפְּאֻשֶׁר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אֶת רְצוֹנוֹ יוֹצִיאוּ גַם עֵצֵי הַסָּרֶק פְּרוֹת, וְהַדְּבָר יִתְקַיֵּם לְעֵתִיד־לְבוֹא – יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ.

הַרְמַב"ם לַעֲמַת זֹאת, קוֹבֵעַ בְּצוּרָה בְּרוּרָה שְׁלֵעֲתִיד־לְבוֹא לֹא יִהְיוּ שְׁנוּיִים בְּטַבֵּעַ הָעוֹלָם: "אֵל יַעֲלֶה עַל הַלֵּב שְׁבִימוֹת הַמָּשִׁיחַ יִבְטֹל דְּבַר מְמַנְהֵגוֹ שֶׁל עוֹלָם אוֹ יִהְיֶה שֶׁם חֲדוּשׁ בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית – אֵלָּא עוֹלָם כְּמִנְהֵגוֹ נוֹהֵג. וְזֶה שְׁנֵאֵמַר . . וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בָּאֵלוֹ בְּעֵנִין הַמָּשִׁיחַ הֵם מְשֻׁלִּים". גַּם אֶת פֶּסוּק זֶה יִסְבִּיר הַרְמַב"ם לְכֹאֲוֶרָה שֶׁ"אֵילָנִי סָרֶק" הַפְּנוּנָה לְעַמִּי־הָאֲרָצוֹת, וְלְעֵתִיד־לְבוֹא גַּם הֵם יוֹצִיאוּ פְּרוֹת (=חֲדוּשֵׁי תוֹרָה) כְּמוֹ גְּדוּלֵי תַלְמִידֵי הַחֲכָמִים.

וְצָרִיךְ לְהִבִּין:

הַרְמַב"ם בְּעֶצְמוֹ קִבֵּעַ בִּי"ג עֲקָרֵי הָאֱמוּנָה אֶת הָאֱמוּנָה בְּתַחֲתֵית־הַמִּתִּים שֶׁתִּהְיֶה לְעֵתִיד־לְבוֹא. וְכִי יֵשׁ שְׁנוּי גְּדוֹל יוֹתֵר בְּמִנְהֵגוֹ שֶׁל עוֹלָם וּמִטַּבֵּעַ בְּרֵאשִׁית מֵאֲשֶׁר תַּחֲתֵית כָּל הַמִּתִּים שִׁיִּשׁוּבוּ מֵעֶפְרָם ?!

ב

וְהַבְּאוּר בְּזֶה:

בִּימוֹת הַמָּשִׁיחַ יִהְיוּ שְׁתֵּי תְּקוּפוֹת, הַחֲלָקוֹת אַחַת מְרַעוּתָהּ בְּצוּרַת הַנְּהִגָּת הָעוֹלָם.

בתקופה הראשונה יתקיימו רק הדברים ההכרחיים לפעילותו של המשיח בהבאת הגאולה. תפקידו של המשיח הוא להביא לשלמות בקיום התורה והמצוות בתוך העולם, ועל-פי הלכה זוהי גם המשימה המטלת עליו – להביא את העולם למצב שבו יוכלו כל עם-ישראל בלי יוצא מן הכלל להגות בתורה באופן הכי נעלה ולקיים את המצוות בצורה המשלמת ביותר.

כדי להגיע למצב זה אין צורך בנסים ונפלאות החורגים מגדרי הטבע: די בכך שהגויים לא יפריעו ליהודים למלא את תפקידם, שיבנה בית המקדש עם כל המצוות התלויות בו, ושכל היהודים יתקבצו לארץ-ישראל שמצוות רבות תלויות בה.

לשם כך מספיק שהעולם יתנהג כמנהגו, מפיון שכל תנאים אלו יכולים להתקיים גם בתוך הטבע שקבע הקדוש-ברוך הוא בבריאת העולם.

לאחר מכן, תגיע התקופה השנייה. בתקופה השנייה יחלו נסים ונפלאות החורגים ממנהגו של עולם: אילנות סרק יניבו פירות, המתים יחיו, וזאב יגור עם כבש. תקופה זו כבר אינה חלק מגדרו ההלכתי של המשיח, כי אם מתן שכר רב ונפלא לעוסקים בתורה.

ג

אך לפי זה צריך להבין:

מדוע מדבר הרמב"ם אך ורק על התקופה הראשונה וחסרת הנסים, ולא על התקופה השנייה והנעלית יותר – המשפעת בנסים ונפלאות?

אלא שהרמב"ם, שהוא ספר הלכות, מדבר רק על הדברים ההכרחיים מבחינת ההלכה, ואלו את התוספת הנפלאה המבטחת כשכר שאינה מכרחת מבחינת ההלכה – אינו מזכיר בספר ההלכות שלו.

ועדיין, תלויים הדברים בתפלות ובעבודת בני-ישראל. באם נזכה – יזרז התהליך והתקופה השנייה של ימות המשיח תבוא מהר יותר, ובנסים גדולים וגלויים יותר.

הדבר מפרש במאמר הגמרא "זכו – אחישנה, לא זכו – בעתה".

פרוש הדברים: רק באם חס-ושלום לא יזכו בני-ישראל – אזי תתרחש הגאולה באטיות ובחלקה לשתי תקופות. אך אם וכאשר יזכו ישראל – יכנסו ישירות אל תוך התקופה השנייה ללא עכובים, תכף ומיד ממש.

(ע"פ 'לקוטי שיחות' חלק כו, עמוד 191)

שאלות חזרה

שיחה א

(1) מתי התבטל היוכל לגמרי?

.....

.....

(2) כיצד סופרים את השנים על פי התורה?

.....

.....

(3) שמטה היא 'בטול היש' – כיצד רואים זאת בפסוק?

.....

.....

(4) מה הייתה דרגת הקדשה בזמן בית שני?

.....

.....

(5) לאיזו עבודה אנו שיכים בזמן הזה?

.....

.....

שיחה ב

(1) על איזה עצים מדבר הפסוק "ועץ השדה יתן פריו"?

.....

.....

(2) מה יקרה בתקופה השנייה בימות המשיח?

.....

.....

(3) מה הפרוש "זכו – אחישנה"?

.....

.....

בהצלחה!

היום יום

שבת קדש • כ"ב איר • ל"ז לעומר

פעם אחת התועדו חסידים הראשונים – בשנת תקמ"ד – ותכן שיחתם היה: הרבי – רבנו הזקן – פעל שאיננו בכדידות. פעם הרבי – הר"מ [=ריש מתיבתא] והגאון – היה בודד [לעצמו], והתלמידים היו בודדים [לעצמם]. דרך החסידות שהרבי יסד הוא החדוש האלקי הגדול, שהרבי אינו בודד וחסידים אינם בודדים.

שורת תניא

פרק נ, סיום.

והנה סדר העבודה בעסק התורה והמצוות הנמשכת מבחינת אהבה עזה זו היא בבחינת שוב בלבד. כי על כרחך אתה חי בגוף הזה להחיותו כדי להמשיך חיים עליונים מחיי החיים ברוך הוא למטה

אם האדם רוצה להפריד מהגוף מרב תשוקה לאלקות, כיצד תביא אותו אהבה זו לקיום התורה והמצוות?

מסביר רבנו הזקן: בכל שאר האהבות, האדם מקים מצוות מחמת אהבתו לה'. אולם כאן, נדרש האדם לתנועה הפוכה: למרות שאתה רוצה להפריד מהגוף ולהדבק בה' – הנה דווקא משום כך עליך לזכור כי רצון ה' הוא, לעשות לו יתברך דירה בתחתונים. ולכן, "על כרחך אתה חי" ! אתה צריך להכריח את עצמך להמשיך לחיות, לעבד את ה' בתוך הגוף ולהמשיך אלקות לעולם.

ספור: אדמו"ר הזקן היה לימד עם רבי אברהם "המלאך", בנו של המגיד ממעזריטש. פעם אחת, לאחר שלמדו עניין עמק בתורת החסידות, מצא רבי אברהם המלאך את רבנו הזקן כשהוא אוכל כריך עם חמאה ("א ביגל מיט פוטער")! הוא תמה על כך ביותר – היתכן שלאחרי למוד נעלה שכזה הוא מתישב לאכל דבר גשמי וטעים דווקא? השיב רבנו הזקן: בעת למודם בתורת החסידות הרגיש שעוד מעט הוא מגיע ל"כלות הנפש", שנשמתו תפריח מגופו... ולכן הכרח לאכל "ביגל" עם חמאה, כדי שנשמתו לא תפריח מגופו; שהרי הכוונה היא – נשמות בגופים דווקא.

פסק לי פסוקך

בהר-בחוקותי כז, כה.

וכל ערפך יהיה
בשקל הקדש
עשרים גרה יהיה
השקל:

וכל ערפך יהיה בשקל
הקדש – כל ערפך
שכתוב בו שקלים,
יהיה בשקל הקדש.
עשרים גרה – עשרים
מעות. כך היו
מתחילה, ולאחר
מכאן הוסיפו שתות
ואמרו רבותינו "שש
מעה כסף – דינר,
עשרים וארבע מעות
לסלע".

המצוה היומית

המצוה הרנ"ט – האזהרה שהזהרנו מלהעביר עבד עברי בדבר שאין לנו צורך בו, וזהו הנקרא "עבודת פרך", והוא אמרו יתעלה: "לא תרדה בו בפרך" (ויקרא כה, מג), ולא נעבידנו אלא כשיכריחנו הצורך לעשות אותה עבודה או נטיל אותה עליו.

גאולה ומשיח

אמר רב אושעיא: בשעה שבנה שלמה בית המקדש נטע בו כל מיני מגדים של זהב והיו מוציאים פרותיהן בזמן, וכשהרוח מנשבת בהן – נושרין, שנאמר "רעש כלבנון פרו". וכשנכנסו נכרים להיכל – יבש, שנאמר "ופרח לבנון אמלל". ועתיד הקדוש ברוך הוא להחזיר, שנאמר "פרח תפרח ותגל אף גילת ורגן כבוד הלבנון נתן לה". ■ יומא כא, ב.

נס בפרדס

ר' יעקב שלוש היה צורך עשיר ומצליח במרוקו. שמו יצא למרחקים ורבים באו אליו לקנות תכשיטים. אך בלבד בערה אהבה גדולה לארץ ישראל. הכסופים לארץ ישראל היו גדולים בעיניו מכסף וזהב.

יום אחד קם ועשה מעשה. הוא מכר את רכושו, נטל את בני משפחתו ויצא למסע הנדודים לארץ ישראל. אחרי תלאות רבות הגיע לארץ והתישב בעיר יפו.

כאן קנה בית בן קומתים. בקומה העליונה התגוררה משפחתו, ואת התחתונה הפך לבית מדרש. בתוך זמן קצר התערה בחיי המקום וקנה לו ידידים רבים, גם מקרב תושבי העיר הערבים. הוא הוסיף לעסק בצורפות ולחנות שפתח זרמו לקוחות רבים.

על שלחנו היה מנח תמיד ספר תהלים. בכל רגע של פנאי היה פותח את הספר וקורא את פסוקי נעים זמירות ישראל.

יום אחד נכנס לחנותו ערבי ובידו חבילת תכשיטים שבקש למכור. הוא דבר מרוקנית והביע את שמחתו על האפשרות לדבר עם ר' יעקב בשפת מולדתו.

בעוד ר' יעקב בוחן את התכשיטים הבחין הערבי בבנו הצעיר של שלוש, יוסף שמו. לילד היה כתם לדה כהה על ראשו. הערבי נדרך. במוחו עלתה אמונה תפלה ששמע בילדותו, שמי שיקבר חי ילד יהודי שיש לו כתם שחר על ראשו – יזכה לעשר רב.

ניצוץ מרשע עלה בעיניו. במהרה הגה תכנית זדונית כיצד לבצע את זממו. הוא אמר לר' יעקב כי בחדרו במלון יש לו עוד תכשיטים רבים, ורצונו למכרם לו. "שלח עמי את בנך והוא יסיע לי לשאת את התכשיטים לכאן", הציע בחביבות מעשה. ר' יעקב הסכים. הוא לא חשש, שכן התכשיטים שהביא הערבי קדם לכן נשארו בידו.

הזמן חלף והשנים לא שבו. דאגה החלה לכרסם בלבד של ר' יעקב. ככל שנקפו השעות גברה חרדתו לשלום בנו. "ודאי נחטף", הרהר בבעתה.

הוא מהר לסגר את החנות ופנה ללשכת המושל הטורקי. זה היה מלקוחותיו של ר' יעקב והכירו היטב. הוא נסה להרגיעו, ומהר לשגר שוטרים לחפש את הילד. הללו פשטו על העיר, חפשו בבתים, בסמטאות ובחצרות, אך העלו חרס בידם.

המושל בקש להודיע בעיר כי אם לא יחזר הילד מיד, יענש החוטף בתליה. העלמות הילד

הסעירה את העיר. רבים השתתפו בחפושים. רבני הקהלה הכריזו על בטול מלאכה, ובבית הכנסת נשאו תחנונות לשלום הילד.

הלילה ירד. בבית הכנסת הוסיפו היהודים לשאת תפלות ותחנונים. אחרי חצות הלילה, כאשר העיר נמה את שנתה, בצבצה דמות מאחת החצרות. זה היה חוטף הילד. הוא הסתיר את יוסף הקטן במקום סתר, שמע את קריאות החפושים, והמתין לשעת כשר.

כשראה שאין איש בסביבה – הוציא את הילד החטוף מן המסתור. בשקט חמקו שתי הדמויות מן העיר. החוטף הוליך את הילד אל הפרדסים שמחוץ לעיר. שם, בין העצים, כפת אותו והחל לחפר קבר כדי לקבר בו את הילד.

הפושע חפר את הקבר במהירות, משכנע שאין איש היכול להבחין במעשיו. אלא שבדיוק באותה שעה פטרל בפרדסים השומר מיכאל בן-שמעון. זו הייתה עבודתו – לשמר במטעים ובפרדסים כדי למנוע גנבות.

הוא עבר במקום רכוב על סוסו, ולפתע הגיעו לאזניו קולות בכי ורעשים חשודים. הוא עצר והקשיב בדריכות לקולות.

הבכי גבר. למיכאל לא היה ספק: זה קולו של ילד בוכה. הוא שלף את אקדחו והחל לצעד לעבר מקור הקול. במהרה גלה את הערבי עמל על חפירת הקבר, ולצדו הילד. הוא הסתער על הערבי והכניע אותו, כפת אותו בידי וברגליו וקשרו על סוסו.

"מי אתה?", שאל את הילד, לאחר שהתיר אותו מאסוריו.

"יוסף שלוש", השיב הילד בבכי.

מיכאל לא האמין למראה עיניו. זה הילד החטוף! הוא הביט בחלחלה בקבר המוכן והבין את הנס הגדול שארע. לו רק היה מאחר בכמה דקות כבר לא היה את מי להציל...

מהר מיכאל העירה, עם החוטף הפכות והילד המשתרר, הישר אל ביתו של המושל. הלה כלא מיד את החוטף, ואלו מיכאל פנה לביתו של שלוש. הבית היה ריק. בני המשפחה היו בבית הכנסת, עם בני הקהלה, מפילים תחנונים לפני אביהם שבשמים בדמעות שליש להצלת בנם.

יצא מיכאל עם הילד והמושל לעבר בית הכנסת. קשה לתאר את השמחה הגדולה שמלאה את הקהל למראה הנס המהלך על רגליו בריא ושלם. כששמעו את דבר המעשה התעצמה השמחה. "אלקים אוהב אתכם! הודו לו!", קרא המושל בהתרגשות.

ואכן, בני הקהלה לא פנו לבתיהם לנום את שנת הליל, אלא הוסיפו להתפלל בבית הכנסת – והפעם תפלת הלל והודיה על הצלת נפש מישראל.

החוטף נדון למות, ואלו יוסף שלוש הקטן גדל ונהפך לדמות מכרת ומערכת בקהלת יהודי יפו, ואבי משפחת שלוש המפרסמת.